

Granskning av årsredovisning 2010

Botkyrka kommun

Revisionsrapport

April 2011

Anders Hägg, certifierad kommunal revisor

Mats Renborn, certifierad kommunal revisor

Jan Nilsson, certifierad kommunal revisor

Frida Enocksson Wikström, revisionskonsult

Richard Vahul, revisionskonsult

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning.....	5
2.1	Bakgrund	5
2.2	Revisionsfråga och metod.....	5
3	Granskningsresultat	7
3.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning.....	7
3.1.1	Förvaltningsberättelse.....	7
3.1.2	Balanskrav.....	10
3.1.3	God ekonomisk hushållning	11
3.1.4	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	12
3.2	Rättvisande räkenskaper	15
3.2.1	Resultaträkning	15
3.2.2	Balansräkning.....	18
3.2.3	Kassaflödesanalys.....	20
3.2.4	Sammanställd redovisning	20
3.2.5	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper	21
	Bilaga 1: Uppfyllelse av mål och uppdrag	23
	Bilaga 2: Budgetutfallsprognoser kontra utfall	24

1 Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har vi granskat årsredovisningen utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv samt följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet för 2010 har uppfyllts. Årets resultat enligt resultaträkningen är 201,1 mnkr och det justerade resultatet enligt balanskravet är 132 mnkr. Avstämningen mot balanskravet kommenteras under en särskild rubrik i förvaltningsberättelsen. Inga tidigare års negativa resultat finns heller att reglera.

Vi instämmer även i kommunens bedömning av att god ekonomisk hushållning i huvudsak har uppnåtts, utifrån det sammantagna utfallet av de finansiella och verksamhetsmässiga målen.

Vi bedömer vidare att verksamhetsberättelserna i huvudsak är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar och att berättelserna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag. Samtliga nämnder, förutom vård- och omsorgsnämnden samt barn- och ungdomsnämnden har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Barn- och ungdomsnämnden underkott är dock marginellt och uppgår till 1,2 mnkr, vilket utgör 0,008 % av nämndens totala nettobudget. Denna nämnd bedöms därför i huvudsak klarat den ekonomiska ramen och givna tilläggsdirektiv av fullmäktige i samband med delårsrapporterna (T1 och T2). Vård- och omsorgsnämndens omfattande underskott på 29,3 mnkr och bristande prognossäkerhet behandlas närmare i delavsnitt 3.1.4.

Under granskningens gång har ett antal utvecklingsområden identifierat, såsom t ex säkerhet i budgetutfallsprognoser, uppföljning av finansiella mål för god ekonomisk hushållning samt utformning av tilläggsupplysningar. En närmare redovisning av dessa områden återfinns i rapporten.

I nedanstående ruta redovisas och kommenteras kommunens ekonomiska ställning.

Verksamhetens nettokostnader (inkl avskrivningar) utgör 96,6 % av de totala skatteintäkterna inkl bidrag. Jämfört med föregående år är detta en förbättring med 2,7 procentenheter. Verksamhetens nettokostnader ökade med 3,6 % medan skatteintäkterna inkl bidrag ökade med 6,5 %.

Soliditeten uppgick vid utgången av året till 55,3 % (54,8 % 2009). Soliditeten inkl de pensionsåtaganden som redovisas som ansvarsförbindelse är 30,4 % (27,5 % 2009).

Årets nettoinvesteringar uppgår till 406,4 mnkr (398,3 mnkr 2009). Den externa låneskulden uppgår till 1 599,0 mnkr (1 379,6 mnkr 2009). Av detta är 782,5 mnkr vidareförmedlade lån för finansieringen av Söderenergi AB:s kraftvärmeprojekt, som kommunen får full kostnadstäckning för.

Finansnettot är positivt (75,1 mnkr) och har förbättrats med 2,2 mnkr jämfört med föregående år. Finansnettots andel av skatteintäkterna inkl bidrag har dock minskat från 2,1 % till 2,0 %, vilket är en effekt av den kraftiga ökningen av generella statsbidragsintäkter (konjunkturstödet).

Kommunens borgensförbindelser per 2010-12-31 uppgår till 2401,7 mnkr, vilket är en ökning med 382,3 mnkr i jämförelse med förra året. Ökningen avser i huvudsak borgen till AB Botkyrka-byggen. De totala borgensåtagandena utgör 38,6 % av kommunens totala tillgångar (34,1 % 2009).

Av årsredovisningen framgår att årets resultat är 201,1 mnkr (96,3 mnkr 2009). Gjorda avstämningar i förvaltningsberättelsen visar att balanskravet klarats för 2010, i och med att det justerade resultatet enligt balanskravet är 132,0 mnkr. Årets resultat innebär en fortsatt positiv resultatutveckling och en god ekonomisk ställning, utifrån de finansiella målen för god ekonomisk hushållning. Framtidsbedömningen visar att kommunen står inför flera utmaningar framdeles, på grund av betydligt sämre resultatnivåer.

Avslutningsvis vill vi lyfta fram att kommunen har ett väl utvecklat styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet, vilket är en av grundförutsättningarna för god ekonomisk hushållning. Målen relateras till olika verksamheter, via åtaganden, och följs upp på ett strukturerat sätt i delårsrapporter och årsredovisning. En mer detaljerad beskrivning av god ekonomisk hushållning för år 2010 finns i delavsnitt 3.1.3.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och lands- ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovis- ningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovis- ningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet Detta sker inom ramen för upprättandet av revisions- berättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revis- ionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansie- ring och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhål- lande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balans- kravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- Resultaträkning
- Kassaflödesanalys
- Balansräkning
- Sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

Granskningsresultatet redovisas utifrån följande delavsnitt:

- Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomisk ställning
- Rättvisande räkenskaper

3.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1 Förvaltningsberättelse

3.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- Obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- Sådana förhållanden, som inte ska redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- Annat av betydelse för styrning och uppföljning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen är informativ och ger en rättvisande bild. Utöver de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av kommunens ekonomi och ställning. Detta i form av resultatutveckling under en femårsperiod och relevanta finansiella nyckeltal. Förvaltningsberättelsen innehåller även uppgifter om pensionsmedelsförvaltningen, en riskbedömning kring borgensåtagandena samt tillämpade redovisningsprinciper. Avvikelse kring gällande normgivning redovisas i delavsnitt 3.2.5.

Händelser av väsentlig betydelse. I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av viktiga ekonomiska händelser under året. Utifrån den kunskap vi har om kommunens verksamhet, bl a via kommunstyrelseprotokoll och verksamhetsberättelser, bedöms väsentliga händelser under året i huvudsak kommenterade i förvaltningsberättelsen. I de olika verksamhetsberättelserna finns verksamhets-specifika händelser och detaljekonomin kommenterad.

Förväntad utveckling. En översiktlig beskrivning finns i förvaltningsberättelsen av framtids-perspektivet utifrån olika delområden, såsom konjunkturläge, skatteunderlag, befolkningsutveckling, effektiviseringar och kommunal service.

Väsentliga personalförhållanden. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av väsentliga personalförhållanden, som bl a innehåller antal årsarbetare, tillsvidareanställda kontra timanställda, ålder, personalomsättning och -kostnader samt de obligatoriska nyckeltalen kring sjukfrånvaron, enligt vad som stadgas i KRL.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av kommunens verksamhet. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av kommunens styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. I styrsystemet är begreppet åtagande centralt och omfattar alla dessa tre aspekter på styrning. Förvaltningsberättelsen innehåller även en överskådlig uppföljning av de 18 kommunövergripande målen inom fyra nyckelområden som kommunfullmäktige fastställt i flerårsplanen, dvs medborgaren i centrum, unga och äldre i fokus, samhälle i utveckling samt organisation för framtiden. Vidare finns en redovisning utifrån ett hållbarhetsperspektiv (sex olika utmaningar) samt en beskrivning av kommunens miljöarbete, som bygger på de 16 nationella miljömålen.

Förvaltningsberättelsen tillsammans med verksamhetsberättelserna bedöms ge en god bild av hur kommunen totalt samt nämnder och styrelse har klarat sina ekonomiska och verksamhetsmässiga åtaganden. Hållbarhets- och miljöperspektiven tillför de sociala och miljömässiga dimensionerna i redovisningen.

Särredovisning av va-verksamheten och transperanslagen. Kravet på särredovisning av va-verksamheten tydliggörs i va-lagen, som gäller fr o m 2007-07-01. Där framgår att verksamheten ska redovisas i enlighet med god redovisningssed, där resultat- och balansräkningar redovisas särskilt och av tilläggsupplysningar framgår hur huvudmannen har fördelat kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet. En särredovisning enligt ovan har skett i årsredovisning 2010.

Efter genomförd utredning bedömer kommunen att man inte omfattas av den sk transperanslagen, som ställer krav på öppen och separat redovisning av viss verksamhet för att motverka konkurrensproblem. Bedömningen är gjord utifrån att omsättningen för dessa typer av verksamheter understiger fastställda beloppsgränser.

3.1.1.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen
- Jämförelse med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen är avstämd mot bokföringen och motsvarande poster i finansieringsanalys och balansräkning. Redovisningen ger en samlad bild av utfallet i förhållande till fastställd investeringsbudget. Jämförelser görs vidare genomgående med föregående år.

I förvaltningsberättelsen lämnas en övergripande kommentarer till investeringsvolymen och budgetutfallet. Detaljerade kommentarer till investeringsutfallet finns i nämndernas verksamhetsberättelser, där även totalkalkyl för investeringen, årets investeringsutgift m m framgår.

I årsredovisningen finns ett sammandrag av årets investeringsverksamhet per nämnd/förvaltning. Årets nettoinvesteringar uppgår till totalt 406,4 mnkr (398,3 mnkr 2009). Ombudgeteringar från 2009 uppgår till 234,6 mnkr. På motsvarande sätt uppgår föreslagna ombudgeteringar till 2011 på totalt 164,7 mnkr.

3.1.1.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- Samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- Jämförelse med tidigare år görs
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål samt överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Driftredovisningen är avstämd mot bokföringen. Redovisningen ger en samlad bild av utfallet i förhållande till fastställd driftbudget. Jämförelser görs vidare genomgående med föregående år.

Nämndernas samlade verksamhet redovisar en positiv budgetavvikelse på totalt 48,7 mnkr (19,3 mnkr 2009). Samtliga nämnder utom två redovisar en positiv budgetavvikelse. De största beloppsmässiga positiva avvikelserna redovisas för tekniska nämnden (19,5 mnkr), utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (16,7 mnkr) samt kommunstyrelsen (14,8 mnkr). De två nämnder som redovisar negativa budgetavvikelser är vård- och omsorgsnämnden (29,2 mnkr) samt barn- och ungdomsnämnden (1,2 mnkr).

Det ekonomiska utfallet analyseras på en övergripande nivå i förvaltningsberättelsen. En övergripande och informativ uppföljning av de kommunövergripande mål som fullmäktige fastställt i flerårsplanen finns vidare i förvaltningsberättelsen. När det gäller detaljkommentarer kring ekonomi och verksamhet hänvisas till respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Analysen av nämndernas redovisning av sitt uppdrag redovisas i delavsnitt 3.1.4.

3.1.2 Balanskrav

Vi har granskat att:

- Kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts, dvs att det finns en balanskravsutredning i enlighet med KRL 4:4 och KL 8:5
- Om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- Om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- Om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte ska ske

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för år 2010, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 132,0 mnkr. Inga underskott från tidigare år finns vidare att reglera.

Kommunen redogör i förvaltningsberättelsen för hur årets resultat bedömts utifrån det lagstadgade balanskrav. Av redogörelsen framgår de justeringar av årets resultat som skett vid avstämning mot balanskravet, enligt nedanstående sammanställning.

Delposter	Belopp i mnkr
Årets resultat	201,1
Avkastning pensionsförvaltning	-45,3
Ombudgeteringar från 2009	2,4
Reavinst fastighetsförsäljningar	-17,0
Resultat va-verksamheten	-9,2
Resultat enligt balanskravet	132,0

3.1.3 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella och verksamhetsmässiga mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i den bedömning som görs i förvaltningsberättelsen att god ekonomisk hushållning i huvudsak har uppnåtts, utifrån det sammantagna utfallet av de finansiella och verksamhetsmässiga målen. Tydligheten i redovisningen kring två av de tre finansiella målen behöver dock öka och kopplas till fastställd budget. Detta gäller de finansiella målen kring finansiering av investeringar och låneskuldens storlek.

Kommunen har ett väl utvecklat styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. Målen relateras till olika verksamheter, via åtaganden, och följs upp på ett strukturerat sätt i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunfullmäktige har i ettårsplan 2010 fastställt tre finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Samtliga dessa mål har uppnåtts, men beskrivningen kring måluppfyllelsen behöver utvecklas i förvaltningsberättelsen kring två av de tre målen. I *bilaga 1* redovisas målen och vår uppföljning av dessa.

Kommunfullmäktige har i ettårsplan 2010 fastställt 18 verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, inom fyra olika områden. Måluppfyllelsen varierar inom de olika områdena. Av de mål som följts upp på totalnivå har ca en tredjedel uppnåtts, vilket närmare framgår av *bilaga 1*. Av de 11 mål som inte uppnåtts har sju av dessa ett bättre utfall i jämförelse med 2009, dvs en positiv trend kan skönjas för dessa mål.

3.1.4 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat att:

- Verksamhetsberättelserna är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar
- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag

I övrigt har vi följt upp verksamhetsberättelserna utifrån nedanstående punkter:

- Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
- Nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling
- Personalredovisning
- Hållbarhetsarbete
- Prognossäkerhet
- Intern kontroll

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att redovisningarna i stort är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar och att redovisningarna i stort ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag.

Av KL framgår att kommunfullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning och formerna för den. Kommunfullmäktige har ursprungligen 1999-06-22¹ fastställt ett redovisningsreglemente som reglerar vissa frågor inom internredovisningen, bl a att nämnderna ska lämna verksamhetsberättelser i enlighet med anvisningar från kommunstyrelsen. Vidare finns ett reglemente för budgetansvar och intern kontroll. Dessa reglementen är ett komplement till KRL och KL.

Kommunens generella anvisningar. I samband med granskning av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi diskuterat ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, verksamhetsberättelsernas standard (följsamhet till anvisningar), framtidsperspektiv o dyl med respektive nämnd- och förvaltningsledning.

¹ Reviderades under 2003 med avseende på tidpunkten för slutredovisning av investeringsprojekt och under 2010 avseende delårsrapport.

Följsamheten kring anvisningarna för verksamhetsberättelserna bedöms i huvudsak vara god, förutom när det gäller redovisning av slutsatser inför framtiden vid uppföljning av åtaganden samt uppföljning av servicegarantier. Detta första gäller miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, samhällsbyggnadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt socialnämnden. Det andra gäller utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse. Målen för verksamheten följs i huvudsak upp på ett tillfredställande sätt i verksamhetsberättelserna. Detta gäller både bidrag till kommunövergripande mål och specifika nämndmål. Måluppfyllelsen kring åtaganden varierar vidare mellan olika nämnder/verksamheter, medan analysen av målen överlag bedöms hålla en tillfredsställande standard.

Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder. Analys av det ekonomiska resultatet och orsakerna till budgetavvikelser finns i samtliga verksamhetsberättelser, men kvalitén i analysen varierar liksom beskrivningen av effekterna kring genomförda åtgärder. Vi har granskat samtliga nämnders utfall i relation till den av kommunfullmäktige fastställda ramen och givna tilläggsuppdrag kring resultatet². I samband med de nämndvisa träffarna har vi bl a diskuterat det ekonomiska utfallet och vid budgetöverskridanden särskilt penetrerat vilka åtgärder som vidtagits under året för att hålla ramen och/eller begränsa budgetöverskridandet.

Samtliga nämnder, förutom vård- och omsorgsnämnden samt barn- och ungdomsnämnden har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Barn- och ungdomsnämnden underkott är dock marginellt och uppgår till 1,2 mnkr, vilket utgör 0,008 % av nämndens totala nettobudget. Denna nämnd bedöms därför i huvudsak klarat den ekonomiska ramen och givna tilläggsdirektiv av fullmäktige i samband med delårsrapporterna (T1 och T2).

Vård- och omsorgsnämnden redovisar ett negativt budgetutfall på 29,3 mnkr, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen inte har klarats. Detsamma gäller för fullmäktiges tilläggsdirektiv i samband med behandling av delårsrapporterna kring att uppnå ekonomisk balans (T 1) alternativt att begränsa prognostiserat underskott (T 2).

² I samband med behandlingen av delårsrapport per april och beviljade tilläggsanslag beslutade kommunfullmäktige att uppmana kultur- och fritidsnämnden, barn- och ungdomsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden att vidta åtgärder för att åstadkomma balans i 2010 års ettårsplan. för 2009. I anslutning till behandlingen av delårsrapport per augusti beslutade kommunfullmäktige att uppmana vård- och omsorgsnämnden samt tekniska nämnden att försöka begränsa prognostiserade underskott samt övriga nämnder att sträva efter minst ett nollresultat (kultur- och fritidsnämnden, barn- och ungdomsnämnden samt socialnämnden).

Vi kan konstatera att det är tredje året i rad som vård- och omsorgsnämnden inte klarar att uppfylla den ekonomiska ramen. Det sammantagna negativa resultatet under perioden uppgår till 52,5 mnkr³. Redan i revisionsrapporten kring granskningen av årsredovisning 2008 gjordes en markering kring att vi såg allvarligt på det inträffade. Vidare kan vi konstatera att den plan som vård- och omsorgsnämnden antog under 2009 för en ekonomi i balans inte har fått avsedd effekt.

Vård- och omsorgsnämnden har inte heller kunnat prognostisera underskottet för 2010 på ett tillfredsställande sätt. I och med bristande uppföljning har nämnden ställts inför ett fullbordat faktum i form av ett omfattande underskott som endast till en mindre del kunnat prognostiseras. Mot bakgrund av detta har nämnden fattat beslut om en extern analys av orsakerna till utfallet och hur prognossäkerheten ska kunna kvalitetssäkras framledes. Detta arbete pågår för närvarande.

I bilaga 1 redovisas en sammanställning av hur nämnderna klarat den ekonomiskt fastställda ramen samt de olika tilläggsdirektiven som lämnats av fullmäktige i samband med delårsrapporterna (T1 och T 2).

Nyckeltal eller verksamhetsmått. Verksamheterna redovisar olika typer av nyckeltal, men dessa är inte alltid definitionsmässigt nyckeltal⁴ utan har ibland mer karaktären av verksamhetsstatistik. Jämförelser med ekonomiskt utfall för tidigare år redovisas genomgående. Det är viktigt att nyckeltal och verksamhetsmått redovisas som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling.

Personalredovisning. I verksamhetsberättelserna finns nämndvisa personalredovisningar. I förvaltningsberättelsen finns en kommunövergripande personalredovisning, som bl a innehåller de obligatoriska nyckeltalen kring sjukfrånvaron, enligt KRL.

Hållbarhetsredovisning. I nämnders verksamhetsberättelser redovisas bl a bidraget till det kommunövergripande målet kring hållbar verksamhet och nuläget kring den interna certifieringen. I förvaltningsberättelsen finns en utvecklad uppföljning kring hållbar verksamhet, inkl en beskrivning av hur kommunen tar hand om sin miljö utifrån de nationella miljömålen.

Prognossäkerhet. I bilaga 2 redovisas en sammanställning av budgetutfallsprognos och verkligt utfall för de olika nämnderna. Detta material har utgjort underlag för vår granskning av de olika nämndernas ekonomiska utfall och kommentarerna kring detta.

³ 19,2 mnkr 2008, 4,0 mnkr 2009 och 29,3 mnkr 2010.

⁴ Ett nyckeltal uttrycker en relation mellan två variabler (t ex nettokostnad per invånare) medan verksamhetsstatistik endast innehåller en variabel (t ex antal dagtransporter).

Kvalitén i budgetutfallsprognoserna behöver ytterligare utvecklas, när det gäller prognosmetoder och träffsäkerheten i prognoserna. Detta gäller nämnder med stora prognosfel, dvs vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt kommunstyrelsen. De nämnder⁵ som endast följt upp ekonomin tertiälvis under 2010 (obligatorisk rapportering till kommunstyrelse och kommunfullmäktige) bör ta ställning till utökad rapporteringsfrekvens. En utvidgad analys har skett av vård- och omsorgsnämndens bristande prognossäkerhet, som finns dokumenterad i promemorian kring nämndens ansvarsutövande.

Intern kontroll. I samband med granskningen av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi närmare följt upp statusen på den interna kontrollen.

Samtliga nämnder har utarbetat en plan för intern kontroll för 2009 som återrapporterats till ansvarig nämnd i form av ett särskilt ärende eller i verksamhetsberättelsen. Kultur- och fritidsnämnden hade vid tidpunkten för våra nämndvisa träffar i mars 2011 ännu inte formellt behandlat någon återrapportering av planen, vilket skulle ska på nämndens aprilsammanträde. I detta sammanhang har vi påtalat vikten av att den interna kontrollen genomförs i så god tid att formell återrapportering kan ske senast i samband med nämndens behandling av verksamhetsberättelsen och det årliga sammanträffandet kring ansvarsutövandet.

Resultatet av genomförd granskning har diskuterats inom ramen för ansvarsutövandet och de nämndvisa sammanträffandena. Utifrån detta kan vi konstatera att det är viktigt att en risk- och väsentlighetsanalys görs som underlag till planen för intern kontroll samt de rutiner och processer som ska kontrolleras. Planen bör vidare innehålla både redovisnings- och verksamhetskontroller samt förändras över tiden utifrån resultatet av genomförda kontroller, dvs vara ett levande dokument.

3.2 Rättvisande räkenskaper

3.2.1 Resultaträkning

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

⁵ Detta gäller vård- och omsorgsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden samt barn- och ungdomsnämnden.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets resultat och att den i allt väsentligt justerats för interna poster. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL. Noter finns till de olika resultatposterna.

Vi bedömer utifrån genomförda kontroller att periodisering i allt väsentligt har skett enligt god redovisningssed.

Årets resultat är positivt och uppgår till 201,1 mnkr, vilket är en resultatförbättring med 104,8 mnkr i jämförelse med 2009. Det budgeterade resultatet uppgick till 35,4 mnkr

Nedan lämnas iakttagelser och kommentarer till resultaträkningen och dess olika delposter. I detta sammanhang analyseras bl a förändringen mellan åren.

Verksamhetens intäkter (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning med 56,5 mnkr (7,7 %)	793,6	737,1

De beloppsmässigt största intäktsökningarna är för bidrag, taxor och avgifter. En specifikation över de olika intäktslagen återfinns i resultaträkningen i årsredovisningen (not 2).

Verksamhetens kostnader (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning med 183,6 mnkr (4,6 %)	4 175,4	3 991,8

Specifikation av kostnadsökningen redovisas i årsredovisningen (not 3). Bland de olika kostnadsslagen har ökning skett för samtliga slag förutom externa lokalhyror.

Avskrivningar (mnkr)	2010	2009
Summa; minskning med 3,9 mnkr (2,1 %)	183,5	187,4

Avskrivningarna har på total nivå har minskat mellan åren. Avskrivningar på fastigheter och anläggningar har ökat, medan avskrivningar på inventarier har minskat. Avskrivningar genomförs enligt gällande normgivning, vilket kommenteras i årsredovisningen under rubriken redovisningsprinciper.

Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning med 123,3 mnkr (3,6 %)	3 565,4	3 442,1

Se kommentarer under verksamhetens intäkter och kostnader.

Skatteintäkter (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning med 61,6 mnkr (2,5 %)	2 521,7	2 460,1

Kommunen följer Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om periodisering av skatteintäkter. Slutavräkning för 2009 är positiv och uppgår till 2,1 mnkr. För 2010 är den preliminära avräkningen positiv och uppgår till 36,9 mnkr.

Generella statsbidrag och utjämning (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning med 164,2 mnkr (16,3 %)	1 169,6	1 005,4

Genom inkomstutjämningen garanteras kommunen 115 % av medelskattkraften i riket. Eftersom kommunens skattkraft motsvarar 88 % har detta inneburit en intäkt på 742,7 mnkr. Detta är den största posten bland generella statsbidrag och utjämning. Ökningen mellan åren finns dock främst när det gäller regleringsbidrag (59,9 mnkr) och konjunkturstöd (78,9 mnkr). Den senare posten fanns inte 2009.

Finansiella intäkter (mnkr)	2010	2009
Summa; minskning med 1,6 mnkr (1,5 %)	106,4	108,0

Ränteintäkterna har minskat med 25,6 mnkr mellan 2009 och 2010. Detta uppvägs dock huvudsakligen av realiserade kursvinster och fondutdelning på placerade medel, som ökat med 22,9 mnkr mellan åren.

Finansiella kostnader (mnkr)	2010	2009
Summa; minskning med 3,8 mnkr (12,1 %)	31,3	35,1

Förändringen mellan åren består bl a av minskade finansiella kostnader för pensionsavsättning på 8,0 mnkr och orealiserade kursförluster som 2010 är upptagna till 3,3 mnkr.

Årets resultat (mnkr)	2010	2009
Summa; ökning 104,8 mnkr (108,7 %)	201,1	96,3

Det faktiska resultatet på 201,1 mnkr är betydligt högre än det budgeterade resultatet på 35,4 mnkr. Vid värdering av årets resultat och resultatet mellan åren et behöver hänsyn tas till samtliga jämförelsestörande poster, som 2010 uppgick till 83,1 mnkr (108,1 mnkr 2009).

3.2.2 Balansräkning

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Balansräkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och noter finns i tillräcklig omfattning. Standarden på bilagor och specifikationer till balansräkningens poster är vidare god.

Tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har i allt väsentligt värderats enligt principerna i KRL.

Anläggningstillgångar

De totala anläggningstillgångarna, som består av materiella och finansiella anläggningstillgångar, har ökat med 362,7 mnkr under året.

Materiella anläggningstillgångar⁶ har ökat med 230,2 mnkr. Ökningen finns både inom mark, byggnader och tekniska anläggningar samt maskiner och inventarier.

Finansiella anläggningstillgångar⁷ har ökat med 132,5 mnkr. Placerade medel har minskat med 18,8 mnkr medan aktier och andelar i dotter- och intressebolag är oförändrat mellan åren. Långfristiga fordringar har vidare ökat med 151,3 mnkr, vilket huvudsakligen hänför sig till utlåning via Handelsbanken Finans till Söderenergi AB.

⁶ Mark, byggnader och tekniska anläggningar samt maskiner och inventarier.

⁷ Placerade medel, aktier och andelar i dotter- och intressebolag samt långsiktiga fordringar.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna uppgår till 465,9 mnkr och har minskat med 61,9 mnkr jämfört med föregående år. Minskningen avser främst kassa och bank.

Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med 201,1 mnkr, vilket motsvarar årets resultat. Det egna kapitalet uppgår till 3 447,5 mnkr. Om hänsyn tas till de pensioner som intjänats före 1998, och som i enlighet med KRL redovisas som ansvarsförbindelse, så uppgår det egna kapitalet till 1 892,4 mnkr.

Det egna kapitalet som avser den avgiftsfinansierade VA-verksamheten särredovisas och uppgår till 10,4 mnkr. I årsredovisningen finns vidare separat balans- och resultaträkning för VA-verksamheten, i enlighet med gällande normgivning.

Avsättningar

Pensionsavsättningar enligt uppgifter från KPA inklusive löneskatt uppgår till 237,5 mnkr och har minskat med 53,8 mnkr mellan åren.

Skulder

Den långfristiga upplåningen har under året ökat med 218,8 mnkr och uppgår till totalt 1 599,0 mnkr. Av detta utgör 782,5 mnkr lån som tagits upp som en del i finansieringen av Söderenergi AB:s kraftvärmeprojekt, som kommunen får full kostnadstäckning för. Upplåningen för kommunens egen räkning har ökat under året med 70,0 mnkr, vilket beror på ökade investeringar. De förmedlade lånen har ökat med 148,8 mnkr mellan åren.

Lån som ska omsättas redovisas från och med 2010 som långfristiga. Endast verklig amortering redovisas som kortfristig skuld. Detta kommenteras även i årsredovisningen under rubriken redovisningsprinciper.

De kortfristiga skulderna uppgår till 1 499,5 och har minskat mellan åren med 591,8 mnkr. Förändringar mellan åren finns främst när det gäller kommande års amortering, avräkning kommunalskatt samt förutbetalad skatteintäkt (konjunkturstöd). För en fullständig specifikation hänvisas till årsredovisningens not 24.

Ansvarsförbindelser

Kommunens borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser uppgår till 4 046,8 mnkr och har ökat med 378,4 mnkr jämfört med föregående år.

Av ansvarsförbindelserna avser 1 555,1 mnkr pensioner intjänade före 1998 (1 613,7 mnkr 2009). I detta belopp ingår löneskatt på de intjänade pensionerna i enlighet med rekommendation från RKR. Övriga ansvarsförbindelser utgör i huvudsak borgensåtaganden och uppgår i bokslutet till 2 491,7 mnkr (2 054,7 mnkr 2009). Av dessa har borgensåtagandena ökat med 382,3 mnkr, främst när det gäller AB Botkyrkabyggen (408,0 mnkr).

3.2.3 Kassaflödesanalys

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kravet enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i delar av årsredovisningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL och att analysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Kommunen redovisar en kassaflödesanalys i huvudsak enligt RKR:s rekommendation. Detta innebär att analysen är uppdelad i löpande verksamhet, finansieringsverksamhet och investeringsverksamhet. Den senare bör dock redovisas brutto och inte som nu netto. Kassaflödesanalysen utmynnar i förändringen av likvida medel.

Noter finns i tillräcklig omfattning och överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Årets förändring av likvida medel är negativ och uppgår till 65,8 mnkr.

3.2.4 Sammanställd redovisning

Vi har granskat att:

- Den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- Den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- Konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- Proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- Beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- Interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av koncernens ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisningen är i allt väsentligt rättvisande utifrån de ingående företagens årsredovisningar.

Vidare har KRL:s krav uppfyllts och rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning har följts, förutom när det gäller beskrivning av väsentliga personalförhållanden och uppdragsföretag.

Redovisningen är sammanställd enligt gällande praxis för kommuner. I den sammanställda redovisningen ingår helägda och samägda företag där kommunens aktie- eller andelsinnehav uppgår till minst 20 %. Redovisningen innehåller resultat- och balansräkning och kassaflödesanalys. Noter finns till ett fåtal poster, främst i balansräkningen. Ytterligare noter skulle ge än bättre analysmöjligheter. Den sammanställda redovisningen har rensats från interna poster. I den verbala delen kommenteras och analyseras koncernbolagens resultat.

Redovisningsprinciper

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. I koncernredovisningen redovisas latent skatt på obeskattade reserver under avsättningar. Resterande del redovisas under eget kapital.

Ekonomisk ställning

Årets sammanställda resultat uppgår till 225,9 mnkr, vilket är en ökning med 131,9 mnkr i jämförelse med 2009. Soliditeten uppgår till 32,9 %, vilket är oförändrad nivå i jämförelse med föregående år.

Årets nettoinvesteringar i koncernen uppgår till 821,0 mnkr (718,4 mnkr 2009).

3.2.5 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

Vi har granskat om årsredovisningen lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper samt lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningen lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper samt i stort lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning. Inför årsredovisning 2011 bör dock en genomgång ske av utformningen av tilläggsupplysningar, utifrån RKR:s idéskrift.

Nedan kommenteras de iakttagelser som gjorts under granskningen avseende tilläggsupplysningar.

Rekommendation Nr 2.1 Särskild avtalspension och visstidspension

- Upplysning om antal avtal för visstidspensioner i not 21 saknas.

Rekommendation Nr 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser

- En sammanställning av pensionsåtagandet och pensionsmedel finns, men är inte fullständig. Det som saknas är tydlighet kring den del som återlånas i verksamheten.

Rekommendation Nr 8.2 Sammanställd redovisning

- Uppgifter om väsentliga personalförhållanden och upplysningar om uppdragsföretag saknas. Dessutom redovisas endast ett fåtal noter. Noterna bör vara i princip samma för koncernen och för kommunen.

Rekommendation Nr 16.1 Redovisning av kassaflöden

- Kommunen redovisar uppgifterna i analysen i löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Dock bör uppgifterna under investeringsverksamhet redovisas brutto.

2011-04-05

Anders Hägg
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsansvarig

Bilaga 1: Uppfyllelse av mål och uppdrag

Kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Finansiellt mål, fastställt av kommunfullmäktige i budget 2010	Utfall 2010	Måluppfyllelse
Det ekonomiska resultatet i kommunens budget, plan och bokslut uppgår till minst 2 % av skatteintäkterna inkl generella statliga bidrag.	För 2010 är utfallet 4,2 %.	Målet har uppnåtts.
Minst 50 % av investeringarna ska finansieras inom ramen för budget.	För 2010 har 83,5 % av investeringarna finansierats via avskrivningar och resultat (exkl pensionsmedelsförvaltning).	Målet har uppnåtts.
Kommunens externa upplåning ska inte överstiga 1 100 mnkr, exkl den upplåning som sker för finansieringen av kraftvärmeprojektet där kommunen i sin tur lånar ut pengarna till Handelsbanken finans.	För 2010 är låneskulden 816,5 mnkr, exkl den upplåning som sker för finansieringen av kraftvärmeprojektet (782,5 mnkr). Total låneskuld uppgår till 1 599,0 mnkr.	Målet har uppnåtts

Kommunfullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning

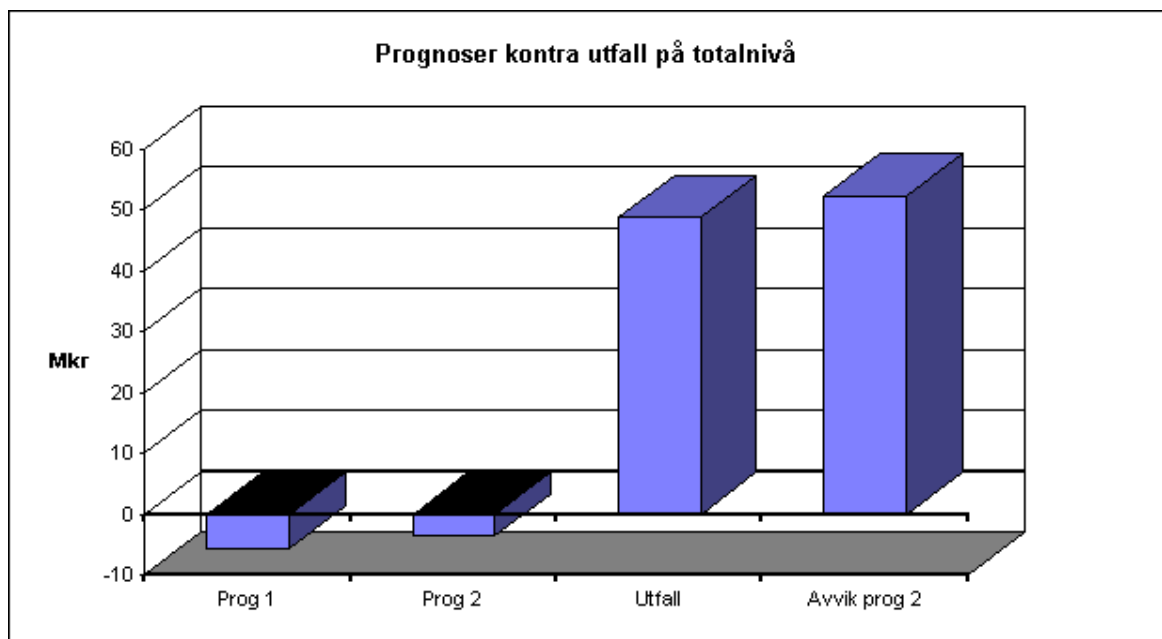
Område	Antal mål	Uppnådda	Ej uppnådda	Inte mätt
Medborgaren i centrum	5	1	3	1
Unga och äldre i fokus	3	0	3	0
Samhälle i utveckling	5	0	3	2
Organisation för framtiden	5	3	2	0
Totalt	18	4	11	3

Kommunfullmäktiges ekonomiska ram samt lämnade tilläggsdirektiv (TD)

Nämnd	Mål: ekon ram	Neg avvik i %	TD i T 1/T 2
Kommunstyrelse	Ja	—	—
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	Ja	—	—
Vård- och omsorgsnämnd	Nej	-3,90 %	Nej
Överförmyndarnämnd	Ja	—	—
Socialnämnd	Ja	—	Ja
Serviceämnd	Ja	—	—
Kultur- och fritidsnämnd	Ja	—	Ja
Samhällsbyggnadsnämnd	Ja	—	—
Barn- och ungdomsnämnd	Nej	-0,08 %	—
Utbildnings/arbetsmarknadsnämnd	Ja	—	Nej
Teknisk nämnd	Nej	—	—

Bilaga 2: Budgetutfallsprognoser kontra utfall

Styrelse och nämnder	N-budg	T 1	T 2 1)	Utfall	Avvik T 2	Avvik i %	P-fel i %
Kommunstyrelse	241,7	0,2	-1,5	14,8	16,3	6,1%	6,7%
varav KLK	247,7	0,2	0,0	6,3	6,3	2,5%	2,5%
varav exploatering	-6,0	0,0	-1,5	8,5	10,0	2,2%	0,0%
Servicenämnd 2)	-3,9	5,1	6,0	8,5	2,5	0,7%	1,3%
Samhällsbyggnadsnämnd	121,1	-5,8	0,7	0,7	0,0	0,0%	0,0%
Teknisk nämnd 2)	14,7	-4,5	-4,1	19,5	23,6	2,1%	1,3%
Kultur o fritidsnämnd	170,3	0,4	0,3	1,6	1,3	0,9%	0,8%
Utbildn/arbetsm nämnd	539,6	0,0	0,0	16,7	16,7	3,1%	3,1%
Barn och ungdomsnämnd	1408,7	-3,4	-1,6	-1,2	0,4	-0,1%	0,0%
Socialnämnd	475,1	5,9	-0,3	15,7	16,0	3,3%	3,4%
Vård- och omsorgsnämnd	750,6	-4,0	-4,3	-29,2	-24,9	-3,9%	-3,3%
Överförmyndarnämnd	6,0	0,0	0,0	0,6	0,6	10,0%	10,0%
Miljö/hälsoskyddsnämnd	9,8	0,4	1,2	1,0	-0,2	10,2%	-2,0%
Revision	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Summa nämnder 3)	3736,8	-5,7	-3,6	48,7	52,3	1,3%	1,4%

- 1) I enlighet med reglerna i KRL har en formell delårsrapport (T 2) upp rättats för perioden 1/1 - 31/8. T 1 är gjord utifrån anslagsförbrukningen per 30/4.
- 2) Eftersom Tekniska nämndens verksamheter till stor utsträckning är intäktfinansierade och Servicenämnden är en utförarorganisation med avkastningskrav är det mer relevant att relatera avvikelser och prognosfel till budgetomslutningen för dessa två nämnder än till nettobudgeten.
- 3) Exkl gemensamma poster